

ARVIOINTIKERTOMUS 2020

**Valtuuston asettamien taloudellisten ja
toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen**

Tarkastuslautakunta huolehtii kunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämisestä. Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on:

- valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
- arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
- arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
- huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
- valvoa Kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
- valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Siikalatvan kunnan hallintosäännön mukaan tarkastuslautakunnan on:

- seurattava tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumista sekä muutoinkin seurattava tilintarkastajan tehtävien suorittamista ja tehtävä tarpeen mukaan esityksiä tilintarkastuksen kehittämiseksi;
- huolehdittava siitä, että tilintarkastusta varten on tarpeelliset voimavarat, jotka mahdollistavat tilintarkastuksen suorittamisen julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan edellyttämässä laajuudessa
- tehtävä aloitteita ja esityksiä tarkastuslautakunnan, tilintarkastajan ja sisäisen tarkastuksen tehtävien yhteensovittamisesta mahdollisimman tarkoituksen mukaisella tavalla.

Lisäksi tarkastuslautakunta valmistelee kunnanvaltuustolle tilinpäätöksen hyväksymiseen ja vastuuvapauden myöntämiseen liittyvät asiat.

Tarkastuslautakunnan kokoonpano ja toimintamuodot

Valtuusto on valinnut toimikaudeksi 2017 - 2021 tarkastuslautakunnan, joka on arviointivuoden ajan toiminut seuraavassa kokoonpanossa:

Seppo Kallio pj.

Jukka Koskela vpj.

Kaarina Männikkö j.

Nina Louet-Kylmänen j.

Markus Saastamoinen j.

Hanne Hurskainen vj.

Tero Väisänen vj.

Kyösti Penttilä vj.

Susanna Jarva vj.

Miika Ranto vj.

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja ovat valtuutettuja. Lautakunnan sihteerinä ja pöytäkirjanpitäjänä on toiminut hallintosihteeri Anneli Riikola (Eeva-Liisa Similä 20.1.2020 -). Päätökset lautakunnassa on tehty puheenjohtajan esittelystä.

Arviointityössä on huomioitu tarkastuslautakunnan jäsenten esteellisyydet.

Tarkastuslautakunnan toimikausi alkoi 1.6.2017, kun kuntalain uudistus tuli voimaan.

Vuoden 2020 toteutumista esittelivät toimialoiltaan vs. kunnanjohtaja Seija Mäenpää, tekninen johtaja Hannu Komu, kunnallistekniikan insinööri Pertti Räsänen, Työllistämistä vastaava Helena Repo, johtava sosiaalityöntekijä Marja Sundqvist, varhaiskasvatusjohtaja Ulla-Maija Hepo-oja ja koulutoimenjohtaja Päivi Myllylä.

Siikalatvan kunnanvaltuusto päätti 13.11.2017/98 § valita tilintarkastajaksi vuosille 2018 – 2021 TALVEA Julkishallinnon Palvelut Oy:n. Vastuullisena tilintarkastajana on toiminut JHT, KHT Marko Paasovaara.

Kuntalain 123 §:n mukaan tilintarkastajan on tarkastettava:

- onko kunnan hallintoa hoidettu lain ja valtuuston päätösten mukaisesti;
- antavatko kunnan tilinpäätös ja siihen kuuluva konsernitilinpäätös tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti sekä antavatko ne oikeat ja riittävät tiedot kunnan tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta ja toiminnasta;
- ovatko valtionosuuksien perusteista annetut tiedot oikeita; sekä
- onko kunnan sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konsernivalvonta järjestetty asianmukaisesti.
- Vuoden 2020 tilintarkastus on sisältänyt 4 päivää tilintarkastusta ja 1,5 päivää tarkastuslautakunta.

Tilintarkastaja JHT, KHT Marko Paasovaara on osallistunut arviointia koskeviin kokouksiin. Tilintarkastuksesta tehdyn sopimuksen mukaisesti tilintarkastaja on raportoinut lautakunnalle tilintarkastusohjelman toteutumisesta ja keskeisimmistä tarkastushavainnoista.

Valtuusto käsitteli vuoden 2019 arviointikertomuksen 8.6.2020 / § 30. Tarkastuslautakunta esitti, että kunnanvaltuusto edellyttää kunnanhallituksen ja lautakuntien antavan selonteon arviointikertomuksessa esitetyistä havainnoista. Selvitykset on käsitelty kunnanvaltuustossa 11.11.2020/86 §.

Siikalatvan kunnan strategia on laadittu vuoden 2016 aikana ja hyväksytty kunnanvaltuustossa 19.12.2016/111 §.

Siikalatvan kunnan visiona on:

- Siikalatva Suomen keskipisteessä on yrittäjäystävällinen, tunnettu ja vireä maaseutukunta vilkkaan nelostien varrella – elinkeinoelämältään monipuolinen ja kehittyvä
- Kunnan talous on tasapainossa ja palvelut toimivat
- Kuntalaiset ovat aktiivisia ja kiinnostuneita kotikunnastaan – kunnassa on avoin ja positiivinen ilmapiiri
- Siikalatvalla panostetaan lähiruokaan ja lähienergiaan.

Strategian peruslinjaukset ovat:

- asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen laadukkailla ja laeissa säädetyt tavoitteet täyttävillä kuntapalveluilla;
- kunta luo asukkaitensa hyvinvoinnille edellytyksiä yhteistyöverkoston kokoajana ja erityisesti kannustaa ihmisiä omatoimiseen hyvinvointiin ja liikuntaan;
- kaikille kirkonkylille turvataan toimivat peruspalvelut: päivähoito, alaluokat, kirjasto ja perusliikuntapaikat sekä
- muita palveluita kuten yläluokat ja lukio voidaan tuottaa keskitetysti.

Strategiassa tarkastellaan lisäksi omistajapolitiikkaa ja henkilöstöpolitiikkaa.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

Hallinto ja johtaminen

Tavoitteena ollut ”Talous tasapainossa v. 2020 – henkilöstövähennykset ja säästöt YT:n myötä toteutuvat... jolloin vuosi ylijäämäinen.”

Tavoite ei toteutunut.

Kunnanjohtajan vaihdos toteutettiin. Johtoryhmään tuli useita muutoksia lukuun ottamatta teknistä johtajaa ja hallinto- ja talousjohtajaa. Kuntaan valittiin uusia viran- ja toimenhaltijoita: kehitysrehtori, elinkeinojohtaja ja rakennusmestari.

Talouden tasapainottamiseksi on tehty toimia vuonna 2020. Painopisteenä on ollut henkilöstökulujen vähentäminen ja rakenteet. Varsinaiset taloudelliset säästöt toteutuivat osaksi vuonna 2019 ja koko vaikutukseltaan vuodesta 2020 alkaen. Talouden kehitys on kääntynyt oikeaan suuntaan, mutta tasapaino edellyttää tarkkaa taloudenpitoa tulevaisuudessakin.

Koronapandemia vaikutti siten, että valtio jakoi korona-avustuksia ja mm. henkilöstön matkakustannuksissa tuli säästöä. Vuoden aikana otettiin käyttöön uudenlaisia työskentelymenetelmiä (etätyö) ja kokousmenetelmiä.

Kunnanhallituksen toiminta ei kaikilta osin mennyt kuin ”Strömsössä”.

Siikalatvan kunnan sisäisen valvonnan ohjeet on hyväksytty kunnanhallituksessa (KH 19.8.2019, §162). Tarkastuslautakunta ilmaisee huolensa ohjeitten käyttöönoton suhteen kunnan toimintayksiköissä ja toteaa että sisäisen valvonnan selonteon toimintakertomuksessa tulisi perustua järjestelmälliseen ja dokumentoituun valvontaprosessiin toimintayksikötasolla sisäisen valvonnan ohjeitten mukaisesti.

- Sivistyslautakunnan pöytäkirjoista ei ilmene, että sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjetta olisi niissä käsitelty.
- Sisäisen valvonnan raportointia toimintakertomusta varten ei ole käsitelty em. lautakunnan kokouksessa.
- Sisäisen valvonnan lautakuntaraportointi tulisi ulottua valtuustolle asti.

Tarvittaessa ohjeistuksen käyttöönottoa voidaan tukea sisäisen valvonnan koulutuksella esim. lautakuntien puheenjohtajille valtuustokauden alussa.

Uusi kuntastrategia painottaa elinvoimaan ja yritysten toimintaedellytysten kehittämiseen panostamista. Elinkeino-ohjelma vahvistettiin 10.12.2018 valtuustossa. Erityisenä tehtävänä kehitystoimen hallinnolla on etsiä uusia ideoita kunnan kehittämiseen.

Kunnanhallituksen nimeämä elinvoimaryhmä 1.1.2019 alkaen, kvalt 10.12.2018 § 111.

Elinkeino-ohjelmaa on toteutettu suunnitelman mukaisesti. Elinkeinopalveluille asetetut työpaikka ja yritysten nettolisäystavoitteet eivät kuitenkaan vielä toteutuneet. Covid -19 luo vuodelle 2020 ennalta ennakoimattomia lisähaasteita.

Yritysvetoinen hanketoiminta on ollut tavoiteltua merkittävästi aktiivisempaa. Kyvyt käyttöön-hanke sai jatkoa 30.6 2021 asti ja TYSO-hanke (2020-2023 sekä Haapaveden kaupungin hallinnoiman Virikevieraat ja kylätalkkarit-hanke (2019-2021) tukee kunnan työllistämistoimia.

Kelan ns. sakkolistalla oli v. 2020 keskimäärin 64 henkilöä/kk, 284 187 euroa/vuosi.

Työllistämishankkeet koetaan hyvin tärkeiksi. Niillä pystytään työllistämään myös Kelan listalla olevia ja näin vähentämään kunnan velvoitteita. Kunta maksaa työmarkkinatuesta sitä suuremman osan, mitä kauemmin henkilö on ollut työttömänä.

Tytäryhtiö Siikalatvan Vuokratalot Oy:n konkurssi aiheutti kunnan tilinpäätökseen negatiivisia vaikutuksia: osakkeiden arvonalentumisesta tuli takaustappioita 1,4 milj.€ ja rahoituskuluja 1,9 milj.€.

Siikalatvan Ruokapalvelut Oy:n toimintaan siirtyivät v. 2021 myös siivouspalvelut. Covid-19 aiheutti nopealla aikatauluja muutoksia esim. kouluruokailujen järjestämisessä ja kotikoulun aikana ateriapalvelun järjestämistä poikkeusoloissa.

Tarkastuslautakunta on vuoden 2020 aikana kuullut kokouksissaan konserniyhtiöiden kuulumisia. Pääsääntöisesti yhtiöiden toiminta on ollut tavoitteiden mukaista.

Sosiaali- ja terveystoimi ulkoistettiin vuoden 2017 alusta yksityiselle palvelun tarjoalle.

Hyvinvointikertomus on laadittu 2019.

Oma- ja valvontasuunnitelmat ajan tasalla ja kunnan nettisivuilla.

- Palvelujen toimintaa ja yhteistyötä vakiinnutettiin yhdessä Mehiläisen kanssa. Vuoden 2020 osalta hinnanalennus toteutui sovitun mukaisesti. Lisä-kustannuksia ja yhteensovittamista aiheutti koronaepidemia.
- Kunta toimii lain ja Avin antamien ohjeiden mukaisesti ja käy palveluntuottajan kanssa vuoropuhelua prosesseista.
- Valvontaa on toteutettu korona-aikana selvitys-pyynnöin sekä yhteistyössä Avin kanssa.

Tulevaisuuden soteuudistuksessa on avoimia kysymyksiä, miten aiemmin yksityistäneiden kuntien sopimusten käy.

Lähiliikuntapaikat ovat tärkeitä ennaltaehkäisevässä toiminnassa joka kylällä. Uusien lähiliikuntapaikkojen rakentaminen on lykkääntynyt keväälle 2020. Lähiliikuntapaikkojen säännölliseen kunnossapitoon tulee kiinnittää huomiota.

Työllistäminen:

- Palkkatuella kunnan yksiköissä 22 hlöä.
- Työkokeilussa kunnassa 3 henkilöä ja Ruokapalveluilla 3 henkilöä
- Kuntouttavassa työtoiminnassa 44 henkilöä

Kouluverkkopäätös joulukuussa 2020 aiheuttaa suuria investointeja.

Tuohisentteri Oy:n alun perin rakennuttamassa paloasemassa on remontin yhteydessä havaittu merkittäviä rakennevirheitä, joihin ei ole etukäteen osattu varautua. Valvonta ei ole rakennusaikana toiminut. Remonttikulut ovat ylittäneet alkuperäisen budjetin n. 45 prosentilla.

Kunnassa on meneillään useita kaavamuutoksia ehdotus- ja luonnosvaiheessa. Kunnan rakennuksia on salkutettu ja ne pyritään realisoimaan myymällä ja purkamalla.

Puistoja ja yleisiä alueita pyritään parantamaan vuoden 2020 tasosta.

Liikenneväylien päällystystä on tehty 150 000 eurolla. Päällystystyö oli nyt edullista. Katuvalojen uusimistyö ei ole edennyt suunnitellulla aikataululla.

Teknisen sektorin menot laskivat n. 100 000 euroa mm. siivousten vähentymisen takia, yt-neuvottelujen aiheuttamien henkilömuutosten takia ja lämmityskulujen vähentymisen takia.

Sivistyslautakunnan tulosalueet Peruskoulu ja lukio, Varhaiskasvatus, Kulttuuri- ja vapaa-aikatoimi

Kunnanvaltuusto teki joulukuun 2020 kokouksessaan kouluverkkopäätöksen. Sen mukaan Pulkkilaan ja Kestilään rakennetaan ala-asteet, Piippolan ala-aste, Kestilän, Pulkkilan ja Piippolan yläaste ja lukio tulevat sijoittumaan Jedun tiloihin. Samalla Hovin ja Aleksanterin koulut lakkautetaan v. 2021 puolella ja koko Rantsilan peruskoulu sijoittuu Gananderin koululle.

Siikalatvan lukion oppilasmäärä on ollut 91 (v. 2019 määrä oli 71). Oppilasmäärän kasvu on ollut huima. Peruskoulujen oppilasmäärä sen sijaan on ollut laskeva. V. 2020 määrä oli 518 kun se vuonna 2019 oli 542.

Koulutoimen alitusta alkuperäiseen talousarvioon 2020 nähden oli 368 tuhatta euroa. YT-neuvottelujen tuloksena koulutoimenjohtajan virka lakkautettiin. Tehtävien hoito järjestettiin uudella organisaatiolla.

Varhaiskasvatuksen tavoitteena ollut sijaisten vähentäminen ei onnistunut. Sijaisten käyttö on pysynyt vuoden 2019 tasossa.

Koronapandemia vaikutti myös kulttuuri- ja vapaa-aikatoimen tapahtumiin siten, että tapahtumia ei voitu järjestää, esim. perinteiset kyläpäivät jäivät kunnan järjestäminä pois.

Kulttuuri- ja vapaa-aikatoimi tuottaa tapahtumia ja palveluja kuntalaisille pienillä resursseilla.

Siikalatvan kunnan strategiassa on visiona: "kunnan talous on tasapainossa". Kunnan tilikauden alijäämäksi muodostui poistoeron kirjauksen jälkeen 2,1 milj.€. Vuosikate 351 000 € riittää kattamaan 31 % tilikauden poistoista.

Talousarvio 2020 oli laadittu alijäämäiseksi. Kunnan lainamäärä/asukas ja suhteellisen velkaantuneisuuden tunnusluvut ovat keskiarvoihin verrattuna hyvällä tasolla. Kunnan tilikauden kertynyt ylijäämä on 31.12.2020 609 €/as.

TALOUDELLISET TAVOITTEET

Siikalatvan kunta	TP 2013	TP 2014	TP 2015	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €
Verotulot	15 843	16 432	17 713	16 435	16 776	16 013	16 284	16 582
Valtionosuudet	22 230	24 103	23 030	23 635	22 703	22 501	22 504	24 591
Investoinnit, brutto	976	2 072	2 513	1 607	1 661	627	659	2 037
Toimintakate	-38 387	-38 401	-38 878	-40 426	-37 811	-37 453	-38 082	-39 007
Vuosikate	-473	2 088	1 882	-271	1 795	1 136	792	351
Poistot + arv.alent.	-1 195	-1 164	-1 248	-983	-1 892	-1 305	-1 212	-2 529
Tilikauden tulos	-1 668	924	634	-1 254	-97	-169	-420	-2 178
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-1 559	1 035	747	-715	65	-66	-320	-2096
Lainakanta 31.12.,	11 698	13 957	14 035	14 256	16 351	14 594	16 226	17 971
Lainat €/as, 31.12.,	1 995	2 401	2 472	2 553	3 002	2 753	3 103	3 452
Omavaraisuusaste, %	50,3	49,81	49,39	48,43	47,06	48,75	46,79	40,53
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	35,54	36,6	37,44	39,21	41,91	40,02	41,94	44,91
Asukasmäärä	5 864	5 814	5 679	5 584	5 447	5 301	5 229	5 206
Konsernin lainakanta 31.12.,	26 084	28 749	31 310	35 052	35 601	31 634	34 195	37 146
Konsernin lainat, €/as.,	4 448	4 945	5 513	6 277	6 536	5 968	6 539	7 135
Konsernin omavaraisuusaste, %	35,05	33,62	32,73	29,87	29,99	32,06	30,82	28,04

Siikalatvan kunnan taseessa on alijäämää 1,3 milj.€.

Tarkastuslautakunta korostaa edelleen erittäin tarkkaa taloudenpitoa. Tulevaisuudessa on varauduttava valtionosuuksien laskuun COVID-19 –pandemian elvytyspakettien seurauksena.

Kuntalain uudistamisen yhteydessä erillisestä tasapainottamisohjelmasta on luovuttu ja alijäämän kattaminen tulee tehdä enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä katetaan.

Tulevien investointien aiheuttama lainamäärän kasvu vaatii vahvempaa lainanmaksukykyä.

Tarkastuslautakunta toivoo, että tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan konserniohjeen mukaisesti. Muiden hallinnon alojen ajanmukaiseen raportointiin tulee kiinnittää jatkossa huomiota. Hyvä raportointi tukee päätöksentekoa ja asioiden valmistelua. Tarkastuslautakunta on huolissaan kunnan henkilöstön pitkistä ja säästetyistä lomakertymistä. Työnantajan tulisi seurata henkilöstönsä jaksamista. Tarkastuslautakunta kantaa huolta resurssien riittävydestä organisaation muutostilanteissa

Oletamme, että vastineet arviointikertomuksesta saadaan lokakuun loppuun mennessä.

Allekirjoitukset

Tarkastuslautakunta haluaa kiittää luottamushenkilöitä sekä kunnan viranhaltijoita ja työntekijöitä yhteistyöstä.

Toivotamme onnea uusille luottamushenkilöille.

Siikalatvalla 7. päivänä toukokuuta 2021

Seppo Kallio
puheenjohtaja

Jukka Koskela
varapuheenjohtaja

Kaarina Männikkö
jäsen

Nina Louet-Kylmänen
jäsen

Markus Saastamoinen
jäsen